INHOUDSOPGAWE

			Bladsy
1.	ALGEMENE INLIGTING		1 - 2
2.	VERSLAG VAN DIE TESOURIER		3 - 8
3.	REKENINGKUNDIGE BELEID		14-Sep
4.	BALANSSTAAT		15
5.	INKOMSTESTAAT		16
6.	KONTANTVLOEISTAAT		17
7.	AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIëLE STATE		18 - 30
8.	AANHANGSELS		
	A	OPGEHOOPTE FONDSE, RESERWES, TRUSTFONDSE EN VOORSIENINGS	31
	B	EKSTERNE LENINGS EN INTERNE VOORSKOTTE	32
	C	ONTLEDING VAN VASTE BATES	33
	D	ONTLEDINGS VAN INKOMSTE EN UITGAWE VIR DIE JAAR WAT OP 30 JUNIE 2004 GEEïNDIG HET	34
	E	GEDAILLEERDE INKOMSTESTAAT VIR DIE JAAR WAT OP 30 JUNIE 2004 GEEïNDIG HET	35
	F	STATISTIESE INLIGTING	36 - 37

TESOURIERSVERSLAG: 2007/2008

1 INLEIDING

Dit is vir my aangenaam om ’n beknopte oorsig van die bedryfsresultate vir die afgelope boekjaar hieronder weer te gee.

Die werklkike totale uitgawe het R18 972 998 beloop, teenoor ’n begrote bedrag van R20 758 963. Daar was derhalwe ’n besparing van R1 785 965, of 8,6%. Die grootste besparing het, soos in die verlede, onder personeelverwante koste en instandhouding voorgekom. Soos in vorige jare verduidelik, beinvloed die feit dat die begrotings lank voordat daar met vakbonde oor ’n salarisaanpassing ooreengekom is, opgestel moet word om aan die Wet te voldoen. Dit sal dus maar altyd ’n probleem wees om salarisbegrotings meer realisties op te stel. ’n Afwyking van onder 10% is egter algemeen aanvaarbaar.

Wat inkomste betref, het die werklike inkomste R18 201 587 beloop teenoor ’n beraamde bedrag van R20 763 816. Dit is R2 562 229, of 12.3% minder as waarvoor begroot is. Afname in inkomste uit feitlik alle dienste het voorgekom, wat myns insiens ’n weerspieëling is van die afname as gevolg van hoër rentekoerse op ekonomiese aktiwiteite van die gemeenskap.

Die uitwerking van die bedryfsresultate soos hierbo geskets, het tot gevolg gehad dat ’n bedryfstekort van R771 410 aangeteken is. Wanneer waardevermindering op vaste bates, wat nie ’n werklike kontantuitvloei verteenwoordig nie, egter in aanmerking geneem word, lewer die bedryfsaktiwiteite ’n surplus van R2 114 019. Daar moet egter in gedagte gehou word dat Staatsubsidies van R4 582 959 by die inkomste ingesluit is. Die afleiding kan dus gemaak word dat die Raad ver bokant sy eie vermoë "leef", wat in elke huishouding rede tot kommer is en op bankrotskap afstuur.

2 BEDRYFSRESULTATE

Besonderhede van die bedryfsresultate per departement en soort inkomste of uitgawe word in Aanhangsels D en E tot die Finansiële State gegee. Enkele statistiek wat op die finansiële resultate vir 2007/2008 betrekking het, word in Aanhangsel F getoon. Die algehele bedryfsresultate vir die jaar was as volg:

INKOMSTE	Werklik 2007 R	Werklik 2008 R	Afwyking 2007/2008 %	Begroting 2008 R	Afwyking Werklik/ Begroting %
Oorskot aan die begin van jaar	2 741 020	4 644 800	69.46%	2 741 020	0.00%
Bedryfsinkomste vir die jaar	16 144 858	18 201 587	12.74%	20 785 963	-12.43%
	18 885 878	22 846 387		23 526 983	
UITGAWE					
Bedryfsuitgawe vir die jaar	16 865 147	18 972 998	12.50%	20 763 816	-8.62%
Aanwendings	-2 624 069	-2 219 356	-15.54%	-2 825 121	-21.44%
Oorskot aan die einde van jaar	4 644 800	6 092 744		5 588 286	9.03%

2.1 Belasting- en Algemene Dienste

	Werklik 2007 R	Werklik 2008 R	Afwyking 2007/2008 %	Begroting 2008 R	Afwyking Werklik/ Begroting %
Inkomste	12 822 324	14 454 985	12.73%	14 150 548	2.15%
Uitgawe	13 458 456	14 821 998	10.13%	15 608 315	-5.04%
Tekort	-636 132	-367 013		-1 457 767	
Tekort as % van uitgawe	0.47%			9.33%	

2.2 Handelsdienste

1. Elektrisiteitsdiens

	Werklik 2007 R	Werklik 2008 R	Afwyking 2007/2008 %	Begroting 2008 R	Afwyking Werklik/ Begroting %
Inkomste	2 371 922	2 621 919	10.54%	2 666 775	-1.68%
Uitgawe	2 358 396	2 824 192	19.75%	2 951 440	-4.31%
Oorskot	13 526	-202 273		-284 665	
Oorskot as % van uitgawe	3.89%	1.32%		17.80%	

2. Waterdiens

	Werklik 2007 R	Werklik 2008 R	Afwyking 2007/2008 %	Begroting 2008 R	Afwyking Werklik/ Begroting %
Inkomste	893 703	1 095 582	22.59%	2 026 526	-45.94%
Uitgawe	991 387	1 297 706	30.90%	2 150 372	-39.65%
Oorskot	-97 684	-202 124		-123 846	
Oorskot as % van uitgawe	67.14%	22.26%		11.14%	

'n Algemene kenmerk van die bedryfsresultate van die handelsdienste is dat die surplusse wat gegenireer is, in alle gevalle minder as die van die vorige boekjaar was. Dit is dus duidelik dat aandag aan die tariewe ten opsigte van alle dienste aandag gegee sal moet word. Hierdie opmerking moet saamgelees word met dit wat hierbo gesê is oor die Raad se eie vermoë om voldoende inkomste te genereer. Daar word besef dat Laingsburg nie 'n groot inkomste basis het nie, maar die klem moet dan val op drastiese besparings. Besparings op uitgawe was nog altyd 'n baie goeie bron van addisionele inkomste.

3 KAPITAALUITGAWE EN -FINANSIERING

Besteding aan nuwe bates en uitbreiding en opgradering van bestaande bates het gedurende die jaar R2 720 475 beloop wat soos hieronder onder die verskillende dienste aangedui word en gefinansier is uit bronne soos aangedui:

DIENS	Werklik 2007 R	Begroot 2008 R	Werklik 2008 R
Belasting en Algemene Dienste	6 258 663	2 165 949	2 994 430
Handelsdienste	1 065 020	554 526	1 234 120
Behuisingsdiens	0	0	0
	7 323 683	2 720 475	4 228 550

FINANSIERINGSBRON	Werklik 2007 R	Begroot 2008 R	Werklik 2008 R
Interne Fondse	650 650	1 225 100	858 950
Eksterne skenings en subsidies	12 122 128	3 003 450	1 861 628
	12 772 779	4 228 550	2 720 579

'n Volledige ontleding van kapitaalbesteding (begroot en werklik) per departement, klassifikasie of diens word in Aanhangsel C tot die Finansiële State gegee.

4 BELEGGINGS EN KONTANT

Omdat daar 'n sloering is met die uitbetaling van staatsbydrae vir kapitaalprojekte, moet fondse redelik likied gehou word om tydelike voorskotte uit eie bronne te maak om kontrakteurs te betaal. Gevolglik word surplus fondse hoofsaaklik op aanvraagdepositos gehou waar rentekoerse tans laag is.

Die bedrag wat op 30 Junie 2008 by plaaslike banke belê was, het R11 548 730 beloop. Die renteopbrengs was R1 178 168 wat op die gemiddelde beleggingsaldo bereken, ongeveer 10.37% verteenwoordig.

Bo en behalwe die kontant wat op kort termyn belê was, het die lopende bankrekening 'n gunstige saldo van R1 766 835 getoon, maar indien uitstaande tjeks wat nog nie op 30 Junie 2008 by die bank aangebied was nie, in aanmerking geneem word, toon die bank 'n gunstige saldo van R437 076.

5 FONDSE EN RESERWES

Die stand van die verskillende fondse, reserwes en voorsiening word in Aanhangsel A tot die Finansiële State uiteengesit.

6 TRUSTFONDSE

Die Raad het op 30 Junie 2008 oor geen Trustfondse beskik waaroor verslag gedoen moet word nie.

7 FINANSIëLE AANWYSERS

Die prestasies van die bedryfsaktiwiteite van die boekjaar, word in die verhoudings hieronder weerspieël:

6.1 Verhouding van bedryfsbates tot bedryfslaste:

	2008	2007
Bedryfsbates	16 161 766	15 045 860
Bedryfslaste	3 221 482	3 482 744
Verhouding	5.01:1	4.32:1

Die aanvaarde norm is **2:1**

6.2 Omsetsnelheid van debiteure:

Totale debiteure*	2 705 536	1 483 166
Totale inkomste	7 755 636	5 978 923
Aantal dae	127.33	90.54
Aantal weke	18.14	12.9

Die aanvaarde norm is **42-56 dae (5-8 weke)**

* Sluit nie verskuldigde Staatsbydraes en -subsidies in nie.

6.3 Verhouding van eksterne en interne skuld tot totale skuld:

Eksterne lenings	0	0
Interne lenings	0	757 290
Totale skuld	0	757 290
Eksterne as % van totaal:	0	0
Intern as % van totaal	0	100

6.4 Gemiddelde leningstydperke (jare):

Interne lenings	0	5
6.5 Kapitaalkoste as % van totale inkomste:	0.00%	0.00%
6.6 Bedryfskapitaalreserweverhoudings:		
- 6.6.1 tot totale uitgawe:		
Saldo van Bedryfskapitaalreserwe	1 140 575	1 140 575
Totale uitgawe	18 972 998	16 865 147
Maande gedek	0.06	0.68
- 6.6.2 tot totale debiteure:		
Saldo van Bedryfskapitaalreserwe	1 140 575	1 140 575
Totale debiteure	7 755 636	5 978 923
Reserwe:Debiteure verhouding	0.15:1	0.19:1

Die verhoudings onder 6.6 hierbo weerspieël die agteruitgang in die Raad se reserwes. Nie baie lank gelede nie, het hierdie reserwe oor 'n kontantsdaldo van oor die R3 000 000 beskik.

6.7 Uitgawe per uitgawehoof as % van totale uitgawe:

	20 08		20 07	
	R	%	R	%
Salarisse, lone en toelaes	6 658 493	27.92	5 389 824	26.60
Algemene onkoste	14 712 657	61.68	12 656 807	62.47
Herstel- en onderhoudskoste	779 571	3.27	680 489	3.36
Aankoop van elektrisiteit	1 701 508	7.13	1 532 231	7.56
Aankoop van water		0.00	0	0.00
	23 852 229		20 259 351	
Min: Bedrae uitgedebiteer	4 852 903		3 394 203	
Totale uitgawe	18 999 325		16 865 148	

7 KONTANT

Die Raad se lopende bankrekening het op 30 Junie 2008 'n batige saldo van R437 076 getoon, teenoor 'n nadelige saldo van R778 428 op 30 Junie 2007.

8 UITSTAANDE DEBITEURE

Die totale bedryfsdebiteure waaroor die Raad beheer kan uitoefen het toegeneem tot R1 613 630. Die bedrag het op 30 Junie 2007, R1 157 025. By hierdie bedrae is die Meerdoelige Sentrum en die Leerwerkprojek nie ingesluit nie. Die grootste enkele debiteure-groep, ingesluit by die R1 613 630, is eiendomsbelastingbetalers. Daar sal meer drasties teen hierdie groep opgetree moet word. Wat die Meerdoelige Sentrum en die Leerprojek betref, moet daar 'n beter reëling met die Staat getref word, of as alternatief moet die Raad nie meer optree as tussenganger vir die finansiering van hierdie projekte nie.

Besonderhede van die uitstaande debiteure verskyn hieronder:

	Saldo 2008 R	Saldo 2007 R	Styging/ (Afname) %
Eiendomsbelasting	896 402	643 948	39.20
Dienste	343 374	287 896	19.27
Behuising	153 484	145 751	5.31
Huur	44 560		100.00
Vrugtelose Uitgawe	252 325		100.00
Staat	581 719	326 141	78.36
Diverse	175 415	79 431	102.08
Ontvanger (BTW)	258 256	0	100.00
	2 705 535	1 483 167	82.42

10 AFSLUITING

Ter afsluiting wil ek die Raad, die Munisipale Bestuurder en alle ander personeel van die Raad asook die konsultante wat gedurende die jaar ondersteunende hulp aan die Tesouriedepartement verleen het bedank vir hulle ondersteuning en bydraes.

TESOURIER/REKENMEESTER
28 Augustus 2008

1. BASIS VAN AANBIEDING

1.1 Hierdie finansiële state is opgestel om grootliks te voldoen aan die standaarde neergelê deur die Instituut van Munisipale Finansiële Beamptes (IMFO) in sy Gebruikskode vir die Rekeningkunde van Plaaslike Owerhede (1992) en die Verslag oor die Standaardisering van die Finansiële State van Plaaslike Owerhede (jongste gewysigde uitgawe). Daar is ook begin met die implimentering van die standaarde voorgeskryf deur GAMAP sover dit die finansiering van bates en gepaardgaande waardevermindering daarop, betref. Die bates word egter nog volgens die voorskrifte van IMFO in die state getoon.

1.2 Die finansiële state word op die historiese kostebasis opgestel en aangepas vir kapitaaluitgawe, soos uiteengesit in aantekening 5. Behalwe vir die opmerking hierbo oor die implimentering van GAMAP, stem die rekeningkundige beleid ooreen met die van die vorige jaar.

1.3 Die finansiële state word volgens die toevallingsgrondslag opgestel:
- Inkomste word erken wanneer dit meetbaar en invorderbaar word. Sekere direkte inkomste soos begraafplaasgelde en verkeersboetes word erken wanneer dit betaal word.
- Uitgawe word erken in die jaar waarin dit aangegaan word.

2. KONSOLIDERING

Die balansstaat omsluit Belasting- en Algemene Dienste, die Handelsdienste en verskillende fondse en voorsienings. Alle interdepartementele transaksies word teen mekaar verreken, behalwe in die geval van elektrisiteit, water, riool en vullisverwydering wat as inkomste en uitgawe in die onderskeie departemente behandel word.

3. VASTE BATES

3.1 Eiendomme, aanlegte en toerusting word getoon teen koste minus opgehoopte waardevermindering, behalwe grond en geboue wat van tyd tot tyd geherwaardeer word en teen herwaardeerde waarde getoon word. Die waardevermindering word oor die leeftye van die verskillende bates, soos hieronder uiteengesit, afgeskryf. Erfenisbates soos monumente, word teen koste getoon en geen waardevermindering word daarteen afgeskryf nie omdat daar onsekerheid is oor die nuttige leeftyd van sodanige bates. Insgelyk word daar ook nie op grond enige waardevermindering afgeskryf nie omdat dit aanvaar word dat grond ’n oneindige leeftyd het.

3.2 Wanneer eiendom, aanlegte of toerusting om een of ander rede in waarde afneem, word die boekwaarde dienooreenkomstig aangepas en die afname in waarde as uitgawe in die bedryfsrekening erken, behalwe waar die afname in waarde afgesit kan word teen ’n vorige herwaardasie.

3.3 Wanneer ’n bate omgeruil word met ’n bate sonder monitêre waarde of met ’n bate waarvan die waarde gedeeltelik monitêr en gedeeltelik nie-monitêr is, word die bate teen die redelike waarde van die geruilde bate te boek gestel. Waar redelike waarde vir die geruilde bate nie bepaal kan word nie, word die geruilde bate teen die waarde van die bate wat prysgegee is, te boek gestel.

<u>Uitgawe op eiendom, aanlegte en toerusting word gekapitaliseer sodra die erkenningskreteria, soos uiteengesit in GAMAP 17.10, voldoen is.</u>

3.4 Waardevermindering word op die reguitlyn-metode oor die nuttige leeftyd van die bate bereken. Die jaarlikse waardevermindering is gebaseer op die volgende beraam de leeftye van bates:

	Jare
Infrastruktuur	
Strate, Sypaadjies en Stormwaterdreinering	30
Elektrisiteit	20 - 30
Water	15 - 20
Riolering	15 - 20
Behuising	30
Stortingsterreine	20
Gemeenskapsbates	
Geboue	30
Ontspanningsfasiliteite	20 - 30
Sportgeriewe	20 - 30
Begraafplase	20 - 30
Ander	
Geboue	30
Motorvoertuie	5 - 7
Gereedskap	5 - 15
Kantoormeubels	5 - 7
Veiligheidsomheinings en -stelsels	10 - 15

3.5 Eiendomme, aanlegte en toerusting word uit verskillende bronne gefinansier, insluitende eksterne lenings, bedryfsinkomste, aanwendings uit die Batevervangingsreserwe (voorheen die Wentelfonds) en deur middel van bruikhuurfinansiering. Slegs die rente op eksterne finansiering word as uitgawe teen die bedryfsrekening erken Die kapitaal-element word as lantermyn verpligtinge in die balansstaat getoon.

3.6 Die wins of verlies wat voortspruit uit die verkoop van ’n bate word bepaal as die verskil tussen die gedepresieerde waarde en die verkoopprys en word as inkomste of uitgawe in die bedryfsrekening erken.

4. VOORRAAD

Geen voorrade word op ’n deurlopende grondslag aangehou en uitgereik soos benodig nie. Aan die einde van elke boekjaar word egter wel ’n opname van voorrade wat ’n wesentlike invloed op die finansiële resultate kan hê, gemaak en te boek gestel.

5. FONDSE

5.1 Wentelfonds

Die Munisipale Ordonnansie nr 20 van 1994 vereis dat ’n Plaaslike Owerheid ’n bedrag van minstens sewe en ’n half persent van die opbrengs van die algemene belasting gehef in die onmiddellike voorafgaande boekjaar tot die Wentelfonds moet bydra ten einde die fonds in stand te hou. Interne lenings kan met goedkeuring uit die Wentelfonds opgeneem word.

Asgevolg van kontantvloeiprobleme en die Raad se beperkte inkomste basis, kon die Raad vir die afgelope vier/vyf jaar nie meer aan die bydrae-vereiste tot die Fonds voldoen nie en word geen bydraes meer tot die Wentelfonds gemaak nie.

Omdat die Raad stelselmatig oorskakel na die implementering van die voorskrifte van GAMAP EN GRAP, word die Wentelfonds reeds soos die Batevervangingsreserwe

(vervangingende fonds vir die Wentelfonds) bestuur. Geen lenings word meer daaruit vir batefinansiering gemaak nie, maar wel direkte aanwendings. Alle uitstaande lenings soos op 30 Junie 2007 is gevolglik afgeskryf.

5.2 Hondebelastingfonds.

Ordonnansie 19 van 1978 vereis dat elke Plaaslike Owerheid 'n spesiale rekening stig en in stand hou waarin alle hondebelasting wat deur sodanige plaaslike owerheid ingevorder word, gestort moet word. Met die oog op implementering van GAMAP/GRAP en voorskrifte deur Nasionale Tesourie wat betref die instandhouding van fondse, sal die saldo op die Hondebelastingfonds soos op 30 Junie 2008, oorgeplaas word na Opgehoopte Surplus. Alle inkomste wat sedert 30 Junie 2007 ten opsigte van hondebelasting gevorder is, word as normale bedryfsinkomste getoon.

6. VOORSIENINGS

Voorsienings word geskep om verpligtinge of gebeurlikhede wat ten tye van die balansstaat bekend is, maar waarvan die betrokke bedrae nie met redelike sekerheid bepaal kan word nie, na te kom. Voorsienings wissel van jaar tot jaar soos omstandighede vereis, maar alle voorsienings moet voldoen aan die kreteria deur GAMAP/GRAP-Standpunte voorgeskryf.

7. RESERWES

7.1 Bedryfskapitaalreserwe

Ingevolge subartikel 10 van artikel 10G van die Oorgangswet op Plaaslike Regering, Wet nr 209 van 1993, soos gewysig, het die Raad 'n Bedryfskapitaalreserwe gestig. Die doel van die reserwe is om voorsiening te maak vir moontlike kontant tekorte as gevolg van inkomste verliese indien alle debiteure nie hulle rekeninge betaal nie Die Bedryfskapitaalreserwefonds het dus hoofsaaklik gedien om on-inbare skulde teen af te skrywe en was in der waarheid maar slegs 'n voorsiening vir slegte skuld. Met goedkeuring van die Raad kon dit egter ook vir ander doeleindes aangewend word. Met die oorskakeling na GAMAP/GRAP sal hierdie reserwe egter verdwyn en sal die saldo, nadat voldoende voorsiening vir on-inbare skulde gemaak is, oorgeplaas word na die nuut ge skepte Batevervangingsfonds.

8. AFTREEVOORDELE

Die Raad voorsien aftreevoordele aan sy werknemers en raadslede. Bydraes word op 'n maandelike basis gemaak tot die Kaapse Gemeenskaplike Pensioen/Aftreefonds asook die SAMWU Voorsorgfonds, ten opsigte van alle werknemers en raadslede wat kwalifiseer.

Bydraes om die pensioen- en voorsorgfondse waaruit voordele aan lede betaal word, instand te hou, word teen inkomste gedebiteer en as uitgawe in die Inkomste- en Uitgawestaat erken.

Bogenoemde pensioen- en voorsorgfondse word op ’n provinsiale basis bestuur en aktuariële waardasies van die fondse vind op ’n gereelde grondslag plaas soos die grondwette van die verskillende fondse voorskryf. Dit is die verantwoordelikheid van die Bestuur van die verskillende fondse om toe te sien dat hierdie aspek van die grondwette nagekom word.

Tekorte in die fondse wat met aktuariële waardasies vasgestel word, word op ’n proporsionele basis van alle munisipaliteite wat lede van die fondse is, verhaal en as

uitgawe erken in die Inkomste- en Uitgawestaat van die betrokke jaar waarin die tekorte bekend en betaalbaar raak.

9. OORSKOTTE EN TEKORTE

Enige oorskot of tekort wat uit die bedryf van die Elektrisiteits- en Waterdienste voortspruit, word ten volle na die Belasting- en Algemene Dienste oorgeplaas.

Oorskotte en tekorte op die Behuisingsdiens, word oorgeplaas na die die Behuisingsontwikkelingsfonds.

10. ADMINISTRATIEWE EN ANDER BOKOSTE

Slegs die personeelverwante koste van interne hulpdienste word op ’n proporsionele grondslag toegedeel aan alle ander dienste, gebaseer op die inkomste en uitgawe van die onderskeie dienste. Die enigste afwyking van hierdie prosedure is ten opsigte van die toewysing van die bokoste van die Tegniese Dienste wat in totaal aan die verskillende dienste waaroor die Werkevoorman beheer uitoefen, toegewys word teen voorafbepaalde persentasies volgens die geskatte omvang van die beheer wat uitgeoefen word.

11. BELEGGINGS

Beleggings word teen die laagste van koste of markwaarde getoon. Beleggings word gedoen ooreenkomstig Omsendbrief nr C/46/1994 van 26 Oktober 1994.

12. INKOMSTE-ERKENNING

12.1 Inkomste uit die lewering van regstreekse dienste

Dienste heffing ten opsigte van elektrisiteit en water word bepaal volgens werklike verbruik. Waar konvensionele meters geïnstalleer is, word dit op ’n maandelikse grondslag gelees en die inkomste erken sodra die rekening aan die verbruiker gelewer word. Ten opsigte van persele waar voorafbetaalde meters geïnstalleer is, word die inkomste erken op die tydstip wat die verbruiker betaal vir die aanvulling van sy meter. Indien konvensionele meters nie gelees kan word nie, word verbruik gebaseer op die gemiddelde verbruik van minstens drie voorafgaande maande. Oor- of onderverhalings asgevolg van ’n gemiddelde aanslag, word met die eerste werklike lesing wat daarna geneem kan word, reggestel.

Dienste heffings ten opsigte van vullisverwydering word bereken volgens vasgestelde tariewe vir die verskillende klasse verbruikers en gebaseer op die frekwensies waarop die diens gelewer word. Verskillende tariewe volgens verbruikersklas en frekwensie van lewering is van toepassing. Inkomste word erken sodra die rekening aan die verbruiker gelwer word.

Heffings vir riooldienste word bereken vir elke erf volgens die bedryf wat daarop beoefen word teen verskillende tariewe vir die verskillende bedrywe. Tariewe word jaarliks deur die Raad hersien en inkomste word op 'n maandelikse grondslag erken sodra die rekening aan die verbruiker gelewer word.

Huurgelde vir eiendomme van die Raad word volgens ooreenkoms met die huurder vooruit gehef. Afhangende van die bepalings van die kontrak, word die inkomste erken op die tydstip wanneer dit betaalbaar en opeisbaar raak. Huurgelde wat op 'n ad-hoc grondslag betaalbaar is, word as inkomste erken sodra betaling by die punt van betaling ontvang word.

Inkomste uit die lewering van agentskapsfunksies word erken sodra die inkomste wat namens die opdraggewer gevorder moes word, vasgestel is. Dit geskied op 'n maandelikse basis

Erkenning van inkomste uit die verkoop van goedere, geskied op die tydstip wanneer die risiko van die verkoopte goedere oorgaan op die koper.

12.2 Inkomste uit onregstreekse dienste

Erkenning van inkomate uit eiendomsbelasting vind plaas op die tydstip waarop dit wetlik deur die eienaar verskuldig raak. Eiendomsbelasting is vooruit betaalbaar op die datum waarop dit verskuldig raak, maar eienaars het 'n keuse om dit óf in een bedrag óf oor 'n tydperk van twaalf maande in gelyke paaiemente te betaal. Rente word op agterstallige betalings gehef en as inkomste erken sodra die heffings gemaak is.

Boetes, wat insluit afkoopboetes en dagvaardigings, word as inkomste erken sodra die boete betaal word.

Donasies word op 'n kontantontvangste basis as inkomste erken, of waar die donasie eiendom, gereedskap of toerusting behels, word dit as inkomste erken wanneer die eiendom, gereedskap of toerusting in gebruik geneem word of wanneer die risiko oorgaan op die Raad.

Inkomste wat voortspruit uit die verhaling van ongemagtigde, onreëlmatige of vrugtelose uitgawe is gebaseer op regsprosesse en die prosedure uiteengesit in die Wet op Plaaslike Regering: Munisipale Finansiële Bestuur (Wet Nr 56 van 2003). Sodanige inkomste word erken wanneer die vordering daarvan 'n voldonge feit is en 'n reg vir die Raad gevestig het.

13. VOORWAARDELIKE SKENKINGS EN TOEKENNINGS

Inkomste ontvang ten opsigte van voorwaardelike skenkings en toekennings word tot die mate erken wat daar aan die voorwaarde gekoppel aan die skenking voldoen is. Tot die mate wat daar nie ten volle uitvoering aan die voorwaarde gegee is nie, word ontvangstes as uitstaande verpligtinge in die Balansstaat getoon.

14. ONGEMAGTIGDE BESTEDING

Ongemagtigde besteding verteenwoordig uitgawe waarvoor nie begroot is nie, uitgawe wat aangegaan is, strydig met die voorwaardes waaronder skenkings van die Staat aan die munisipaliteit toegeken is, of uitgawe in die vorm van 'n toekenning of skenking strydig met die Wet op Plaaslike Regering: Munisipale Finansiële Bestuur (Wet Nr 56 van 2003). Ongemagtigde uitgawe word as uitgawe erken in die Bedryfs-

rekening en waar dit verhaal word, word dit as sodanige inkomste in dieselfde rekening openbaar gemaak.

15. ONREëLMATIGE BESTEDING

Onreëlmatige besteding verteenwoordig uitgawe wat in stryd is met die Wet op Munisipale Finansiële Bestuur (Wet Nr 56 van 2003), die Wet op Munisipale Stelsels (Wet Nr 32 van 2000), die Wet op Openbare Ampsdraers (Wet Nr 20 van 1998) of strydig is met die munisipaliteit se voorsieningskanaal-bestuursbeleid. Onreëlmatige besteding sluit nie ongemagtigde besteding in nie. Onreëlmatige besteding word as uitgawe in die Bedryfsrekening erken en indien dit verhaal word, word dit as sodanige inkomste in dieselfde rekening erken.

16. **VRUGTELOSE EN VERKWISTE BESTEDING**

Vrugtelose en verkwiste besteding verteenwoordig uitgawe wat onnodig aangegaan is en wat vermy kon gewees het indien redelike sorg aan die dag gelê was. Vrugtelose en verkwiste besteding word as uitgawe in die Bedryfsrekening erken en indien dit verhaal word, word dit as inkomste in dieselfde rekening erken.

BALANSSTAAT OP 30 JUNIE 2008

	Aantekening	2 008 R	2 007 R
KAPITAAL AANGEWEND			
FONDSE EN RESERWES		6 645 995	7 482 708
Statutêre fondse	1	5 495 759	6 332 471
Reserwes	2	1 150 237	1 150 237
ONAANGEWENDE SURPLUS	14	6 092 745	4 644 800
		12 738 741	12 127 507
TRUSTFONDSE	3	-	-
LANGTERMYNVERPLIGTINGE	4	-	-
VERBRUIIKERSDEPOSITOS: DIENSTE	30	201 544	192 899
		12 940 285	**12 320 406**
AANWENDING VAN KAPITAAL			
VASTE BATES	5	-	757 290
BELEGGINGS	6	-	-
LANGTERMYNDEBITEURE	7	-	-
		-	757 290
NETTO BEDRYFSBATES/(LASTE)		12 940 285	11 563 116
BEDRYFSBATES		16 161 766	15 045 860
Voorraad	8	898 816	29 302
Debiteure	9	2 705 536	1 483 166
Verskuldigde Voorwaardelike Skenkings	10	570 959	2 362 179
Korttermynbeleggings	6	11 548 730	11 170 562
Korttermyngedeelte van langtermyn debiteure	7	-	-
Batige Banksaldo	11	437 076	-
Kontant	11	650	650
BEDRYFSLASTE		3 221 482	3 482 744
Krediteure	12	217 935	307 376
Ongespandeerde Voorwaardelike Skenkings	13	2 700 903	2 015 092
Voorsienings	15	302 644	381 848
Korttermyngedeelte van langtermyn verpligtinge	4	-	-
Bankoortrekking	11	-	778 428
		12 940 285	**12 320 406**

INKOMSTESTAAT VIR DIE JAAR WAT OP

30 JUNIE 2008 GEëINDIG HET

2 007 Werklike inkomste R	2 007 Werklike uitgawe R	2 007 Oorskot/ (Tekort) R		2 008 Werklike inkomste R	2 008 Werklike uitgawe R	2 008 Oorskot/ (Tekort) R	2 008 Begroting Oorskot/ (Tekort) R
12 822 324	**13 458 456**	**(636 132)**	**BELASTING- EN ALGEMENE DIENSTE**	**14 454 985**	**14 821 998**	**(367 014)**	**(1 457 767)**
10 899 165	**9 924 514**	**974 652**	**Gemeenskapsdienste**	**12 129 287**	**10 033 659**	**2 095 629**	**1 001 066**
20 994	**807 389**	**(786 395)**	**Gesubsidieerde Dienste**	**64 275**	**1 154 602**	**(1 090 327)**	**(1 139 612)**
1 902 165	**2 726 553**	**(824 388)**	**Ekonomiese Dienste**	**2 261 422**	**3 633 738**	**(1 372 315)**	**(1 319 221)**
56 909	**56 909**	**-**	**Behuisingsdiens**	**29 102**	**29 102**	**-**	**(33 364)**
3 265 625	**3 349 783**	**(84 157)**	**Handelsdienste**	**3 717 501**	**4 121 898**	**(404 396)**	**(748 494)**
16 144 858	**16 865 147**	(720 289)	**TOTAAL**	**18 201 587**	**18 972 998**	**(771 410)**	**(2 239 625)**
		2 624 069	Aanwendings vir die jaar (Verwys na aantekening 14)			2 219 356	
		1 903 780	**Netto oorskot/(tekort) vir die jaar**			1 447 946	
		2 741 020	Onaangewende oorskot/ (Opgehoopte tekort) aan die begin van die jaar			4 644 800	
		4 644 800	**Onaangewende oorskot/ (Opgehoopte tekort) aan die einde van die jaar**			**6 092 745**	

KONTANTVLOEISTAAT VIR DIE JAAR WAT OP

30 JUNIE 2008 GEëINDIG HET

	Aant	2 008	2 007
KONTANT TERUGGEHOU UIT BEDRYWIGHEDE		4 314 146	302 079
Kontant deur bedrywighede voortgebring	20	2 608 198	1 766 588
Beleggingsinkomste	16	1 410 241	994 318
(Toename)/Afname in bedryfskapitaal	21	295 707	(2 458 827)
		4 314 146	302 079
Min: Eksterne rente betaal	16	-	-
Kontant beskikbaar uit bedrywighede		4 314 146	302 079
Netto opbrengs uit die verkoop van bates			
KONTANT GEBRUIK VIR BELEGGINGSBEDRYWIGHEDE			
Belegging in vaste bates	5	(2 720 475)	(1 343 408)
NETTO KONTANTVLOEI		1 593 672	(1 041 329)
KONTANTUITWERKING VAN FINANSIERINGSBEDRYTWIGHEDE			
Toename/(Afname) in langtermyn lenings	22	-	-
(Toename)/Afname in kontantbeleggings	24	(378 168)	(199 706)
(Toename)/Afname in kontant	22	(1 215 504)	1 241 035
		(1 593 672)	1 041 329

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIëLE STATE OP 30 JUNIE 2008

	2 008 R	2 007 R
1 STATUTêRE FONDSE		
Wentelfonds	4 295 650	5 154 600
Behuisingsontwikkelingsfonds	1 122 557	1 100 319
Hondebelastingfonds	77 552	77 552
	5 495 759	6 332 471
2 RESERWES		
Bedryfskapitaalreserwe	1 140 575	1 140 575
Onderhoudsreserwe	9 662	9 662
	1 150 237	1 150 237
3 TRUSTFONDSE		
	-	-
(VERWYS NA AANHANGSEL A VIR MEER BESONDERHEDE)		
4 LANGTERMYN VERPLIGTINGE		
Vaste termyn lenings	-	-
Annuiteitslenings	-	-
Staatslenings	-	-
	-	-
5 VASTE BATES		
Vaste bates aan begin van die jaar	57 640 050	56 296 642
Kapitaaluitgawe gedurende die jaar	2 720 475	1 343 408
Oorplasings, regstellings en herwaardasies	34 474	0
Min: Bates gedurende die jaar afgeskryf, oorgeplaas of mee weggedoen		
	60 394 999	57 640 050
Min: Lenings gedelg, ander kapitaalontvangstes en waardevermindering	(60 394 999)	(56 882 759)
	0	757 290
6 BELEGGINGS		
6.1 <u>Genoteer:</u>		
Geen	-	-
6.2 <u>Ongenoteer:</u>		
Geen	-	-

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIëLE STATE OP 30 JUNIE 2008 (vervolg)

6 BELEGGINGS (VERVOLG)	2 008	2 007

		R		R
6.3 Finansiële Instellings:				
6.3.1 Langtermyn:				
Geen		-		-
6.3.2 Korttermyn:				
ABSA		10 902 221		10 575 619
Standard Bank		646 508		594 943
Totale Beleggings: Finansiële Instellings		**11 548 730**		**11 170 562**
TOTALE BELEGGINGS		**11 548 730**		**11 170 562**
7 LANGTERMYN DEBITEURE				
Motorlenings: Personeel		-		-
Persoonlike lenings: Personeel		-		-
Persoonlike lenings: Raadslede		-		-
Min: Korttermyn gedeelte van langtermyndebiteure oorgeplaas na bedryfsdebiteure		-		-
		-		-
8 VOORRAAD				
Melkpoeier		30 782		29 302
Klipbrekergruis		364 034		
19mm Gebreekte klip		504 000		
		898 816		29 302
9 DEBITEURE				
Eiendomsbelasting		896 402		643 948
Dienste		343 374		287 896
Behuising: Selfbouskemas		63 209		54 695
Behuising: Verkoopskemas		73 875		79 317
Behuising: Verhuurskemas		16 400		11 739
Vrugtelose uitgawe		252 325	*	-
Staat vir subsidies/ander bydraes		581 719		326 141
Diverse deposito's		26 972		26 972
Ontwikkelingskoste: Laekoste huise		70 283		-
SARS vir Insetbelasting		258 256		-
SARS vir LBS oorbetaal		3 588		-
Huur		44 560		-
Diverse		74 572		52 459
		-		-
		2 705 536		1 483 166
DEBITEURE IN KREDIET				
Belasting		38 406		59 962
Dienste		34 238		44 169
Selfbou		248		-
Debiteure: Behuising		906		940
Debiteure: Huur (Munisipale Eiendomme)		1 284		995
Debiteure: Oorskrydings		106		163
Debiteure: Diverse		19 123		-
		94 312		106 229

* Verwys na aantekening 33.1 vir meer besonderhede

		2 008		2 007
		R		R
10 VERSKULDIGDE VOORWAARDELIKE SKENKINGS				

Voorwaardelike skenkings van Staatsinstellings

MIG Skenkings	-	291 120
Departement van Vervoer	-	72 175
Departement van Behuising	570 959	1 819 491
Departement Waterwese	-	179 394
Totale verskuldigde voorwaardelike skenkings	570 959	2 362 179

Verwys na nota 29 vir rekonsiliasie van hierdie skenkings

11 BANK, KONTANT EN OORTROKKE FASILITEITE

Die Munisipaliteit het die volgende bankrekeninge:

11.1 Lopende Rekening (Primêre Bankrekening)

ABSA Bank - Laingsburg Tak
Rekeningnommer:

Kasboeksaldo aan begin van die jaar	(778 428)	462 607
Kasboeksaldo aan einde van die jaar	437 076	(778 428)
Banksaldo aan die begin van die jaar (gunstig)	265 818	1 985 229
Banksaldo aan die einde van die jaar (gunstig)	1 766 835	265 818

11.2 Aanvraagdepositos:

(Ingesluit onder Beleggings Nota 6.3.2)

ABSA Bank	10 902 221	33 174
Standard Bank	646 508	594 943
Totale Aanvraagdepositos	11 548 730	628 117

11.3 Kontantvoorskotte aan Kassiers

Kassiers en Kleinkas	650	650

12 KREDITEURE

BTW Uitsetbelasting	-	-
Diverse depositos	41 878	42 706
Diverse krediteure	81 745	158 441
Debiteure vooruit ontvang	94 312	106 229
	217 935	307 376

13 ONGESPANDEERDE VOORWAARDELIKE SKENKINGS

Voorwaardelike skenkings van Staatsinstellings

MIG Skenking	288 919	34 596
Departement Plaaslike Regering	162 908	112 140
Departement Omgewingsake	254 451	53 246
Departement Maatskaplike Dienste	-	-

	2 008 R	2 007 R

Voorwaardelike skenkings van Staatsinstellings (vervolg)

FMG Nasionale Tesourie	234 097	576 173
Departement van Waterwese	606 278	96 014
Departement van Sport	5 744	4 200
Departement Mineraal- en Energiesake	183 511	54 324

Departement Vervoer	602 311	602 311
Departement Behuising	-	-
MSIG Toekenning	362 684	482 088
	2 702 911	2 015 092

Hierdie skenkings was op 30 Junie 2007 by goed-
gekeurde bankinstellings belê.
Verwys na nota 29 vir rekonsiliasie van beskikbare skenkings.

14 ONAANGEWENDE SURPLUS

Aanwendingsrekening		
Onaangewende oorskot vorige jaar	4 644 800	2 741 020
Bedryfsoorskot/(tekort) vir die jaar	(771 410)	(720 289)
Aanwending vir kapitaalfinansiering	(577 163)	-
Afskrywing van Interne Lenings	(757 290)	-
Voorraadskenking ontvang	504 000	-
Oordrag van Waardevermindering	2 885 429	2 858 594
Aanwendings vir die jaar	164 380	(234 525)
Onaangewende oorskot aan die einde van die jaar	6 092 745	4 644 800

15 VOORSIENINGS

Voorsiening Verlofgelde	117 206	106 617
Voorsiening Ongevalle versekering	34 592	27 212
Voorsiening Langdiensbonusse	69 702	61 600
Voorsiening Kommissie Verkeersboetes	-	120 619
Voorsiening Prestasiebonusse	81 144	65 800
	302 644	381 848

16 FINANSIERINGSTRANSAKSIES

Eksterne rente verdien	1 410 241	994 318
Kapitaalonkoste teen bedryfsrekening gedebiteer:	-	-
Rente: Ekstern	-	-
Intern	-	-
Delging: Ekstern		
Intern	-	-

	2008 R	2007 R

17 AANWENDINGS

Kapitaaluitgawe	-	-
Bydrae tot:		
Opgehoopte fondse	-	-
Reserwes	-	-
Voorsienings	148 199	295 801

	148 199	295 801

18 RAADSLEDE SE VERGOEDING

Uitvoerende Burgemeester	439 201	412 496
Uitvoerende Onder-burgemeester	195 900	167 445
Speaker	195 900	212 240
Burgemeesterskomitee Lede	-	-
Raadslede	409 284	197 123
Bydraes tot Pensioenfonds	-	
	1 240 285	989 304

Vergoeding en toelaes van Raadslede is binne die bo-perk vasgestel volgens Artikel 219 van die Grondwet.

19 OUDITEURSVERGOEDING

Openingsaldo		
Huidige jaar se ouditkoste	182 086	102 755
Betaal huidige jaar	(182 086)	(102 755)
Betaal vorige jaar	-	-
Bedrag verskuldig (ingesluit in krediteure)	-	-

20 KONTANT DEUR BEDRYWIGHEDE VOORTGEBRING

(Tekort)/oorskot vir die jaar	(771 410)	(720 289)
Aansuiwerings ten opsigte van vorige jare se	-	-
bedryfstransaksies	164 380	(234 525)
Aanwendings teen Inkomste gedebiteer:	3 033 629	3 154 395
Opgehoopte fondse	-	-
Waardevermindering	2 885 429	2 858 594
Voorsienings en Reserwes	148 199	295 801
Vaste bates	-	-
Beleggingsrente	(1 410 241)	(994 318)
Kapitaalonkoste:	-	-
Rente betaal:		
- aan interne fondse	-	-

	2008 R	2007 R
KONTANT DEUR BEDRYWIGHEDE VOORTGEBRING (Vervolg)		
- aan eksterne fondse	-	-
Delging betaal:		
- aan interne fondse	-	-
- aan eksterne fondse	-	-
Nie-bedryfsinkomste ontvang:		
Opgehoopte fondse	82 931	-
Trustfondse	-	-
Reserwes	-	-
Verbruikersdepositos	8 645	12 358
Bydraes deur Staat	2 647 312	806 293
Bydraes deur Publiek	-	-
Nie-bedryfsuitgawe:		

Uitgawe teen voorsienings en Reserwes gedebiteer	(1 147 047)	(257 325)
	2 608 198	1 766 588

21 (TOENAME)/AFNAME IN BEDRYFSKAPITAAL

(Toename)/afname in voorraad	(869 514)	(11 234)
(Toename)/afname in langtermyndebiteure	-	31 772
(Toename)/afname in debiteure	568 851	(1 730 092)
Toename/(afname) in krediteure	596 370	(749 273)
	295 707	(2 458 827)

22 (TOENAME)/AFNAME IN LANGTERMYN LENINGS (EKSTERN)

Lenings opgeneem	-	-
Lenings terugbetaal	-	-
	-	-

23 (TOENAME)/AFNAME IN EKSTERNE BELEGGINGS

Beleggings gemaak	(1 178 168)	(899 706)
Beleggings gerealiseer	800 000	700 000
	(378 168)	(199 706)

24 (TOENAME)/AFNAME IN KONTANT VOORHANDE

Banksaldo aan die begin van die jaar	(778 428)	462 607
Voorskotte aan toonbank	650	650

	2008 R	2007 R
		24
(TOENAME)/AFNAME IN KONTANT VOORHANDE (vervolg)		
	(777 778)	463 257
Min: Banksaldo aan die einde van die jaar	437 076	(778 428)
Voorskotte aan toonbank	650	650
	437 726	(777 778)
	(1 215 504)	1 241 035

25 AFTREEVOORDELE

Die Raad en individuele Raadslede het toegetree tot die Pensioenfonds vir Munisipale Raadslede. Bydraes word in terme van die reëls van die Fonds gemaak.

26 VOORWAARDELIKE AANSPREEKLIKHEID EN KONTRAKTUELE VERPLIGTINGS

Die Raad het tans geen waarborge verskaf nie en is nie kontraktueel tot enige bank of bouvereniging verbind nie.

27 KAPITAALVERPLIGTINGE

Verpligtinge ten opsigte van kapitaaluitgawe

goedgekeur en gekontrakteer	2 720 475	695 090
Hierdie uitgawe sal soos volg finansier word:		
Interne bronne	844 068	228 289
Eksterne bronne	1 876 408	466 801
	2 720 475	695 090

28 KONTANT BESKIKBAAR TEN OPSIGTE VAN OPGEHOOPTE FONDSE,

Fondse opgeloop	9 353 461	9 762 074
Voorwaardelike Staatsskenkings	2 700 903	2 015 092
Depositos en Nie-bedryfskrediteure	217 655	295 497
Min: Uitstaande voorskotte aan leendienste		(757 290)
Debiteure	(152 330)	**(144 811)**
Voorskotte aan Laekoste huise	(570 959)	
Kontant beskikbaar en belê op 30 Junie	11 548 730	11 170 562

29 STAATSSKENKINGS EN SUBSIDIES

Regmatige Deel van Nasionale Inkomste	3 534 868	3 189 517
Departement Plaaslike Regering	144 000	-
Departement Omgewingsake	208 550	-
Departement Maatskaplike Dienste	-	-
FMG (Nasionale Tesourier)	250 000	500 000
Departement Mineraal- en Energiesake	208 000	-
Departement van Toerisme	-	8 796
Departement Vervoer	-	-
Departement Waterwese	1 397 000	264 744
MIG Toekenning	663 799	202 283
Departement Behuising	655 347	1 164 670
Departement Sport en Kultuursake	10 344	4 200
MSIG Toekenning	734 000	734 000
Totale Staatsskenkings en Subsidies	7 805 909	6 068 210

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIëLE STATE OP 30 JUNIE 2007 (vervolg)

	2008 R	2007 R
STAATSSKENKINGS EN SUBSIDIES (vervolg)		
29.1 Regmatige Deel van Nasionale Inkomste Volgens die Grondwet word hierdie subsidie aangewend om basiese dienslewering aan deernishuishoudings te subsidiëer. Ten opsigte van huishoudings wat in Göld-nerville kwalifiseer word R136.46 per maand betaal en in Bergsig R133.21.		
29.2 Departement Plaaslike Regering		
Saldo aan begin van die jaar	112 140	112 140
Gedurende die jaar ontvang	144 000	-
Verpligtinge nagekom	(93 232)	-
	162 908	
Hierdie toekenning moet aangewend word vir die opstel van 'n rioolmeesterplan, ondersoek na elektrisiteits-tariewe, bedryf van sopkombuis en gemeenskapswerk		
29.3 Departement Omgewingsake		
Saldo aan begin van die jaar	68 246	68 246

Gedurende die jaar ontvang	208 550	-
Verpligtinge nagekom	(7 345)	(15 000)
	269 451	53 246

Hierdie toekenning word aangewend vir die opstelling van die ruimtelike ontwikkelingsraamwerk

29.4 Departement Maatskaplike Dienste		
Saldo aan die begin van die jaar	-	170 782
Ontvang gedurende die jaar	-	-
Verpligtinge nagekom	-	(170 782)
	-	-

Hierdie toekenning word aangewend vir die bedryfskost van die meerdoellige gemeenskapsentrum. Daar is 'n kommittee wat volle beheer oor die finansies en be stuur van die sentrum het. Fondse word slegs deur die Raad se boeke gekanaliseer.

29.5 FMG Skenking (nasionale Tesourier)		
Saldo aan die begin van die jaar	576 173	401 047
Ontvang gedurende die jaar	250 000	500 000
Verpligtinge nagekom	(592 076)	(324 874)
	234 097	576 173

Hierdie skenking moet aangewend word vir die salaris- se van interskappe. Daar is goedkeuring verleen dat vir die interm, dit ook in kapasiteitsbou aangewend kan word totdat personeel suksesvol gewerf kan word.

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIëLE STATE OP 30 JUNIE 2007 (vervolg)

	2008 R	2007 R
STAATSSKENKINGS EN SUBSIDIES (vervolg)		
29.6 Departement Mineraal- en Energiesake		
Saldo aan die begin van die jaar	54 324	176 542
Ontvang gedurende die jaar	208 000	-
Verpligtinge nagekom	(78 813)	(122 218)
	183 511	54 324

Die skenking word aangewend vir die elektrisiteitsnet- werk.

29.7 Departement van Toerisme		
Saldo aan die begin van die jaar	-	-
Ontvang gedurende die jaar	-	8 796
Verpligtinge nagekom	-	(8 796)
	-	-

Hierdie skenking is aangewend om die oprigting van die Toerismesentrum te finansier.

29.8 Departement Vervoer		
Saldo aan die begin van die jaar	530 136	851 976
Finansiering uit eie bronne	72 175	-
Verpligtinge nagekom	-	(321 841)

	602 311		530 136

R602 311.00 van hierdie skening moet aangewend word vir die daarstelling van 'n langafstand taxi-staanplek. Die balans kan aangewend word vir rehabilitasie van strate en sypaadjies. Op laasgenoemde was daar 'n oorspandering van R72175.05 wat voorlopig uit fondse van taxi-staanplek gefinansier is. Die Raad het met besluit nr 6.1.8 op 26 Junie 2008 goedgekeur dat die tekort uit eie fondse finansier moet word.

29.9 Departement Waterwese			
Saldo aan die begin van die jaar	(83 380)		(155 814)
Ontvang gedurende die jaar	1 397 000		264 744
Finansiering uit eie bronne	179 394		-
Verpligtinge nagekom	(886 736)		(192 310)
	606 278		(83 380)

Hierdie skenking word aangewend vir die voorsiening van 'n waterbron by Matjiesfontein, 'n grondwateronder-soek en die opstel van waterdienste meesterplan, asook die "werk vir water" projek. Daar was 'n tekort van R179393.63 wat uit Raadsfondse finansier is. Die Raad het per besluit 6.1.8 van 26 Junie 2008 goedgekeur dat die tekort permanent uit eie fondse finansier

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIëLE STATE OP 30 JUNIE 2007 (vervolg)

	2008 R		2007 R
STAATSSKENKINGS EN SUBSIDIES (vervolg)			
29.10 MIG-Toekenning			
Saldo aan die begin van die jaar	(291 120)		(415 759)
Ontvang gedurende die jaar	663 799		202 283
Uit eie bronne finansier	291 120		-
Verpligtinge nagekom	(409 476)		(77 643)
	254 323		(291 120)

Hierdie toekenning word gebruik om infrastruktuur-dienste, soos strate, water, riool en sportgeriewe te finansier. Projekte moet vooraf deur die Provinsie goedgekeur word. Die tekort vir 2006/2007 is voorlo-pig uit Raadsfondse gefinansier. Die Raad het op 26 Junie 2008 per besluit 6.1.8 goedgekeur dat die tekort permanent uit eie bronne finansier word.

29.11 Departement Behuising			
Saldo aan begin van die jaar	(1 819 491)		382 839
Ontvang gedurende die jaar	655 347		1 164 670
Aander ontvangste (verkoop van sinkplate)	8 850		-
Aansuiwerings	650 834	*	-
Verpligtinge nagekom	(66 499)		(3 366 999)
	(570 959)		(1 819 491)

Hierdie toekenning word aangewend vir die oprigting van 108 laekoste huise en gepaardgaande infrastruk-tuurdienste. Die tekort word uit die Behuisingsfonds

finansier.
* Betonmenger oorgeplaas na Tegniese Dienste (R34474.17); Oortollige klipbrekergruis in voorraad geneem (R364034.35) en R252325.25 tov plastiek-bouvorms as vrugtelose uitgawe oorgeplaas na "Vrugtelose Uitgawe Debiteure"

29.12 Departement Sport en Kultuursake		
Saldo aan die begin van die jaar	4 200	-
Ontvang gedurende die jaar	10 344	4 200
Verpligtinge nagekom	(8 800)	-
	5 744	4 200

Hierdie skenking is ontvang vir aanwending op enige uitgawe wat in verband staan met sport gedurende 2007/2008.

29.13 MSIG Toekenning		
Saldo aan die begin van die jaar	482 088	373 555
Ontvang gedurende die jaar	734 000	734 000
Verpligtinge nagekom	(853 404)	(625 467)
	362 684	482 088

	2008 R	2007 R
STAATSSKENKINGS EN SUBSIDIES (vervolg)		
Hierdie toekenning moet aangewend word vir kapasiteitsbou en bestuursondersteuningsdienste indien van konsultante gebruik gemaak word.		
29.14 MIG-Toekenning		
Saldo aan die begin van die jaar	-	34 596
Ontvang gedurende die jaar		
Verpligtinge nagekom		
	-	34 596
30 VERBRUIKERS DEPOSITOS - DIENSTE		
Elektrisiteit en Water	201 544	192 899
Waarborge vir deposito's	-	-

31 EIENDOMSBELASTING

	Waardasie op 1 Julie 2007	Inkomste 2008	Waardasie op 1 Julie 2006
Laingsburg	194 244 704	1 233 501	1 137 471

Waardasie op Grond en Geboue word elke 4 jaar gedoen. Die laaste algemene waardasie het in werking getree op 1 Julie 2004. Landbouers kry 85% korting en residensiële eiendomme kry R15 000.00 op verbeteringe as vrystelling. Die belastingkoers is 1,808c/R

32 VERGOEDING: ART. 57 AANSTELLINGS

MUNISIPALE BESTUURDER

Vergoedingspakket	567 850	445 819
Prestasiebonus	81 144	65 800
Motortoelaag		
Telefoontoelaag		
Bydraes tot WVF, Pensioen- en Mediesefonds*	-	-
Totaal	648 994	511 619

*ingesluit in vergoedingspaket

33 ONGEMAGTIGDE, ONREELMATIGE, VRUGTELOSE EN VERKWISTE UITGAWE AFGEKEUR

33.1 Vrugtelose uitgawe		
Openingsaldo	-	-
Vrugtelose uitgawe huidige jaar	252 325	-
Goedgekeur deur Raad	-	-
Verhalings	-	-
Raadsgoedkeuring word afgewag	252 325	-

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIëLE STATE OP 30 JUNIE 2007 (vervolg)

	2008 R	2007 R
ONGEMAGTIGDE, ONREELMATIGE, VRUGTELOSE EN VERKWISTE UITGAWE AFGEKEUR (vervolg)		
Plastiekbouvorms is aangekoop om 'n nuwe konstruksieproses te volg met die oprigting van 108 Laekoste huise in Bersig. Die proses was skynbaar nog nie voorheen elders suksesvol gebruik nie. Daar is bloot op die verskaffer se woord staatgemaak. Regs prosesse om die bedrag van die verskaffer te verhaal was nie voordelig en suksesvol nie. Die Raad moet verdere optrede in hierdie verband oorweeg.		
33.2 Ongemagtigde uitgawe		
Openingsaldo	-	1 834 970
Ongemagtigde uitgawe huidige jaar	-	1 677 381
Goedgekeur deur Raad	-	(3 512 351)
Verhalings	-	-
Raadsgoedkeuring word afgewag	-	-
Oorspanderings vir 2005/2006 en 2006/2007 goedgekeur onder punt 9 van Raadsnotule van 23 Oktober 2007		

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIëLE STATE OP 30 JUNIE 2008 (vervolg)

	2008 R	2007 R
34 BYKOMENDE OPENBAARMAKING IN TERME VAN DIE WET OP MUNISIPALE FINANSIëLE BESTUUR		
34.1 <u>Bydraes tot ge-organiseerde plaaslike regering</u>		
Openingsaldo	(47 841)	(29 786)
Raad se subskripsies	49 653	42 758
Betaal huidige jaar	(2 052)	(60 599)
Betaal vorige jare		(214)
Bedrag verskuldig (ingesluit by krediteure/debiteure)	(239)	(47 841)

34.2 BTW

Alle BTW-opgawes is gedurende die jaar op vervaldatums ingedien. BTW op diensterekeninge word volgens die betalingsbasis verreken en eers oorbetaal nadat debiteure hul rekeninge betaal het. Op 30 Junie 2007 was debiteure nog R7 217.65 verskuldig ten opsigte van BTW

34.3 LBS EN WVF-Betalings

Openingsaldo	(3 088)	5 179
Huidige jaar se aftrekkings volgens betaalstate	722 180	23 083
Betaal huidige jaar	(717 179)	(31 350)
Betaal vorige jare		
Bedrag verskuldig (ingesluit in krediteure/debiteure)	1 913	(3 088)

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIëLE STATE OP 30 JUNIE 2008 (vervolg)

BYKOMENDE OPENBAARMAKING IN TERME VAN DIE WET OP MUNISIPALE FINANSIëLE BESTUUR (vervolg)

34.4 Pensioen- en Mediese Fonds aftrekkings

	2008 R	2007 R
Openingsaldo	(4 346)	(410)
Huidige jaar se salarisaftrekkings en Raadsbydraes	307 670	462 610
Betaal huidige jaar	(335 069)	(466 545)
Betaal vorige jare		
	(31 744)	(4 346)

34.5 Raadslede se agterstallige verbruikersrekeninge

Die volgende Raadslede was vir meer as 90 dae agterstallig met hul rekeninge op **30 Junie 2008**

	Totaal	**Uitstaande minder as 90 dae**	**Totaal**
Geen	-	-	-
Totale Agterstallige rekening van Raadslede	-	-	-

AANHANGSEL A

OPGEHOOPTE FONDSE, TRUSFONDSE, RESERWES EN VOORSIENINGS

	Saldo op 1 Julie 2007 R	Bydraes gedurende die jaar R	Rente op beleggings R	Oordragte/ Ander inkomste R	Uitgawe/Oordragte gedurende die jaar R	Saldo 30 Junie 2008 R
Opgehoopte fondse						
Wentelfonds	5 154 600				858 950	4 295 650
Behuisingsontwikkelingsfonds	1 100 319			77 667	55 429	1 122 557
Hondebelastingfonds	77 552					77 552
	6 332 471	0	0	77 667	914 379	5 495 759
Reserwes						
Bedryfskapitaalreserwe	1 140 575					1 140 575
Onderhoudsreserwe	9 662					9 662
	1 150 237	0	0	0	0	1 150 237
Trustfondse						
	0	0	0	0	0	0
Voorsienings						
Voorsiening vir Verlofgelde	106 617	15 875			5 286	117 206
Voorsiening vir Ongevalle versekering	27 212	34 592			27 212	34 592
Voorsiening vir Kommissie Verkeersb	120 619				120 619	0
Voorsiening vir Langdiensbonusse	61 600	16 588			8 487	69 702
Voorsiening vir Prestasiebonusse	65 800	81 144		5 264	71 064	81 144
	381 848	148 199	0	5 264	232 668	302 644

AANHANGSEL B

EKSTERNE LENINGS EN INTERNE VOORSKOTTE

EKSTERNE LENINGS	Saldo op 1 Julie 2007 R	Gedurende die jaar ontvang/ reggestel R	Gedurende die jaar gedelg of afgeskryf R	Saldo op 30 Junie 2008 R
Vaste termyn lenings	0	0	0	0
Annuiteitslenings	0	0	0	0
Staatslenings	0	0	0	0
	0	0	0	0

INTERNE VOORSKOTTE AAN LEENDIENSTE	Saldo op 1 Julie 2007 R	Gedurende die jaar ontvang/ reggestel R	Gedurende die jaar gedelg of afgeskryf R	Saldo op 30 Junie 2008 R
Wentelfonds	757 290	0	757 290	0
	757 290	0	757 290	0

AANHANGSEL C

ONTLEDING VAN VASTE BATES

Uitgawe 2007 R	DIENS	Begroting 2008 R	Saldo op 1 Julie 2007 R	Uitgawe 2008 R	Gedurende die jaar afgeskryf, oorgeplaas of mee weggedoen R	Saldo op 30 Junie 2008 R
	Belasting en Algemene					
6 258 663	**Dienste**	**2 994 430**	**48 071 786**	**2 165 949**	**34 474**	**50 272 209**
4 224 667	**Gemeenskapsdienste**	**2 329 020**	**26 105 937**	**1 524 516**	**34 474**	**27 664 927**
120 133	Administrasie	286 294	794 914	173 181	0	968 094
	Begraafplaas		624 473		0	624 473
	Biblioteek		45 593		0	45 593
	Brandbestryding	11 600	91 119		0	91 119
	Gesondheid		11 199		0	11 199
5 403	G O P	15 160	5 403	23 778		29 180
42 823	Matjiesfontein	510 500	5 381 983	865 822	0	6 247 805
11 745	Openbare Werke	300 000	514 801	288 796	34 474	838 071
	Parke		399 861			399 861
	Raad se Algemene Uitgawe		325 295		0	325 295
245 538	Sport & Ontspanning	80 000	1 415 820			1 415 820
321 841	Strate	812 200	14 456 039	90 590	0	14 546 629
73 297	Tesourier	53 266	328 763	11 639	0	340 401
939	Verkeer	240 000	19 679	70 711	-0	90 389
	Vleiland	20 000	1 682 747		0	1 682 747
	Vliegveld		8 250		0	8 250
2 033 996	**Ekonomiese Dienste**	**665 410**	**21 965 849**	**641 433**	**0**	**22 607 282**
303 295	Eiendomme	285 410	14 574 902	294 422	-0	14 869 324
	Riooldienste	380 000	6 272 755	347 011	0	6 619 766
11 722	Vullisverwydering		1 118 192		0	1 118 192
1 065 020	**Handelsdienste**	**1 234 120**	**8 103 264**	**554 526**	**0**	**8 657 790**
206 672	Watervoorsiening	716 940	6 085 939	288 742	0	6 374 680
	Elektrisiteit	517 180	2 017 325	265 784	0	2 283 109
0	**Behuisingsdiens**	**0**	**1 465 000**	**0**	**0**	**1 465 000**
	Verhuurskemas		1 465 000		0	1 465 000
7 323 683	**TOTALE VASTE BATES**	**4 228 550**	**57 640 050**	**2 720 475**	**34 474**	**60 394 999**
	MIN: LENINGS GEDELG EN					
13 217 485	**ANDER KAPITAALONTVANGSTE**		**56 882 759**	**4 713 578**	**1 201 339**	**60 394 999**
262 002	Lenings gedelg		1 201 339		1 201 339	0
341 352	Bydraes uit bedryfsinkomste		3 181 662	2 209 940		5 391 603
	Skenkings, subsidies, herwaar-					0
4 250 567	dasies en waardevermindering		52 499 758	2 503 638		55 003 396
-319 228	**NETTO VASTE BATES**		757 290	-1 993 103	1 235 813	0

AANHANGSEL D

ONTLEDING VAN BEDRYFSINKOMSTE EN -UITGAWE

VIR DIE JAAR WAT OP 30 JUNIE 2008 GEëINDIG HET

Werklik 2007 R		Werklik 2008 R	Begroot 2008 R
	INKOMSTE		
10 899 165	Gemeenskapsdienste	12 129 287	11 897 419
20 994	Gesubsidieerde dienste	64 275	49 958
1 902 165	Ekonomiese dienste	2 261 422	2 203 171
56 909	Behuising	29 102	0
3 265 625	Handelsdienste	3 717 501	4 353 318
16 144 858		18 201 587	18 503 866
	UITGAWE		
5 389 824	Salarisse, Lone en toelaes	6 658 493	6 884 219
12 656 807	Algemene Onkoste	14 712 657	16 115 447
680 489	Herstel- en onderhoudskoste	779 571	835 075
0	Kapitaalonkoste	0	0
0	Bydraes tot vaste bates	0	0
0	Bydraes tot Fondse	-26 328	-15 472
1 532 231	Aankoop van elektrisiteit	1 701 508	1 777 125
0	Aankoop van water	0	
20 259 350	**Bruto uitgawe**	23 825 901	25 596 394
-3 394 203	**Min: Bedrae uitgedebiteur**	-4 852 903	-4 852 903
16 865 147		18 972 998	20 743 491

AANHANGSEL E

GEDETAILLEERDE INKOMSTESTAAT VIR DIE JAAR

WAT OP 30 JUNIE 2008 GEëINDIG HET

2 007 Werklike Inkomste R	2 007 Werklike Uitgawe R	2 007 Oorskot/ (Tekort) R		2 008 Werklike Inkomste R	2 008 Werklike Uitgawe R	2 008 Oorskot/ (Tekort) R	2 008 Begroting Oorskot/ (Tekort) R
12 822 324	**13 458 456**	**(636 132)**	**BELASTING- EN ALGEMENE DIENSTE**	**14 454 985**	**14 821 998**	**(367 014)**	**(1 457 767)**
10 899 165	**9 924 514**	**974 652**	**Gemeenskapsdienste**	**12 129 287**	**10 033 659**	**2 095 629**	**1 001 066**
1 767 914	1 048 283	719 631	Administrasie	1 884 863	723 789	1 161 074	547 818
8 762	74 841	(66 079)	Begraafplaas	10 077	95 422	(85 345)	(99 776)
3 440 093	3 213 783	226 310	Belasting	3 742 871	2 869 200	873 671	861 423
310 450	308 812	1 639	Finansiële Dienste	650 075	300 505	349 569	187 250
-	105 618	(105 618)	GOP	-	201 698	(201 698)	(191 104)
-	-	-	Gemeenskapstuin	-	-	-	-
63 704	121 844	(58 140)	Gesondheid	44 133	110 731	(66 598)	(91 333)
25 070	30 625	(5 555)	Hoofpaaie	30 464	29 797	667	(30)
-	1 051 039	(1 051 039)	Hulptoelaes en Skenkings	-	1 346 146	(1 346 146)	(1 523 100)
2 088 323	1 132 958	955 365	Lisensies en Verkeer	2 229 944	1 030 574	1 199 370	617 369
-	129 714	(129 714)	Munisipale Bestuurder	-	81 915	(81 915)	(98 246)
3 178 164	448 151	2 730 013	Raad se Algemene Uitgawe	3 519 162	337 520	3 181 642	3 753 655
14 667	2 248 820	(2 234 153)	Strate	17 699	2 895 137	(2 877 437)	(2 949 985)
2 018	-	2 018	Tegniese Dienste	-	-	-	-
-	-	-	Toerisme	-	-	-	-
-	10 025	(10 025)	Vliegveld	-	11 224	(11 224)	(12 875)
20 994	**807 389**	**(786 395)**	**Gesubsidieerde Dienste**	**64 275**	**1 154 602**	**(1 090 327)**	**(1 139 612)**
1 186	141 188	(140 003)	Biblioteek	41 227	213 757	(172 530)	(186 947)
-	70 955	(70 955)	Burgerlike Beskerming	-	115 431	(115 431)	(108 849)
19 808	595 246	(575 438)	Parke	23 048	825 413	(802 365)	(843 816)
1 902 165	**2 726 553**	**(824 388)**	**Ekonomiese Dienste**	**2 261 422**	**3 633 738**	**(1 372 315)**	**(1 319 221)**
417 259	1 180 686	(763 427)	Eiendomme	527 424	1 610 678	(1 083 254)	(1 071 002)
846 413	785 209	61 204	Rioolsdienste	986 707	1 048 580	(61 873)	(23 241)
638 493	760 658	(122 165)	Reinigingsdienste	747 292	974 480	(227 188)	(224 978)
56 909	**56 909**	**-**	**Behuisingsdiens**	**29 102**	**29 102**	**-**	**(33 364)**
56 909	56 909	-	Verhuurskemas	29 102	29 102	-	(33 364)
3 265 625	**3 349 783**	**(84 157)**	**Handelsdienste**	**3 717 501**	**4 121 898**	**(404 396)**	**(748 494)**
2 371 922	2 358 396	13 527	Elektrisiteit	2 621 919	2 824 192	(202 273)	(340 879)
893 703	991 387	(97 684)	Water	1 095 582	1 297 706	(202 123)	(407 615)
16 144 858	**16 865 147**	**(720 289)**	**TOTAAL**	**18 201 587**	**18 972 998**	**(771 410)**	**(2 239 625)**
		2 624 069	Aanwendings vir die jaar (Verwys na aantekening 14)			(666 073)	
		2 858 594	Oordrag van Waardevermindering uit Reserwes			2 885 429	
		1 903 780	**Netto oorskot/(tekort) vir die jaar**			**1 447 946**	
		2 741 020	Onaangewende oorskot/ (Opgehoopte tekort) aan die begin van die jaar			4 644 800	
		4 644 800	**Onaangewende oorskot/ (Opgehoopte tekort) aan die einde van die jaar**			**6 092 745**	

AANHANGSEL F

STATISTIESE INLIGTING

Algemene statistiek:

(I)	Bevolking:	7080
(ii)	Waardasie van eiendom:	
	Belasbaar:	191 997 400
	Vrygestel:	28 970 850
(iii)	Datum van jongste skatting:	1 Januarie 2004
(iv)	Eiendomsbelastingkoers:	1.808c/R
(v)	Aantal werkers in diens van die Raad op 30 Junie 2007	37

Elektrisiteitstatistiek:

(I)	Aantal gebruikers:	774
(ii)	Aantal eenhede (kWh) aangekoop:	6 665 788
(iii)	Aantal eenhede (kWh) verkoop	6 162 326
(iv)	Aantal eenhede (kWh) verlore gegaan met verspreiding:	503 462
(v)	Aaantal eenhede verlore gegaan met verspreiding as % van aankope:	7.55%
(vi)	Koste per eenheid (kWh) aangekoop (in sent):	0.26
(vii)	Verlies met verspreiding uitgedruk in Rand:	128 514
(viii)	Koste per eenheid (kWh) verkoop (in sent):	0.46
(ix)	Inkomste per eenheid (kWh) verkoop (in sent):	0.43

Waterstatistiek:

(I)	Aantal gebruikers:	1247
(ii)	Aantal eenhede gepomp/gesuiwer (in kiloliter):	283 138
(iii)	Aaantal eenhede verkoop (in kiloliter):	255 724
(iv)	Aantal eenhede verlore gegaan met verspreiding (in kiloliter):	27 414

Waterstatistiek: (vervolg) **37**

(v)	Aantal eenhede verlore gegaan met verspreiding as % van eenhede gepomp:	9.68%

(vi)	Koste per eenheid gesuiwer (in sent):	4.58
(vii)	Verlies met verspreiding uitgedruk in Rand:	125 647
(viii)	Koste per eenheid verkoop (insent):	5.07
(ix)	Inkomste per eenheid (in sent):	4.28

Ekonomiese Dienste:

1 **Riool**

(I)	Aantal rioolpunte:	1217
(ii)	Aantal suigpunte:	34

2 **Vullisverwydering**

(I) Aantal verwyderings:

Huishoudelik	15 288
Besigheid	9 828
Sub-Ekonomies	45 916